

Styrelsen för Gustavssons
Rösjörp Utbildning AB
Box 27 703
115 91 STOCKHOLM

2005-09-15
1 (2)
Dnr 54-2004:548

Genomförd utbildningsinspektion vid den fristående grundskolan Gustavssons i Alingsås

Bakgrund

Skolverket har genomfört inspektion av förskoleklassen och den fristående grundskolan vid Gustavssons i Alingsås. Inspektionen aviserades i brev den 20 februari 2004 och besök gjordes i verksamheten den 24–25 mars 2004. Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt vilka bedömningar som gjorts av dem som svarat för utredningen.

Inspektionen skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner. I övrigt framförs i rapporten påpekanden och rekommendationer vad gäller kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen förväntas förbättra kvaliteten inom dessa områden.

Skolverkets bedömning och beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att verksamheten i Gustavssons övergripande är av god kvalitet och att den ligger i linje med de nationella bestämmelserna och målen för fristående skolor.

Skolverket bedömer att den fristående förskoleklassen och den fristående grundskolan Gustavssons alltjämt uppfyller kraven för godkännande och fortsatt rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Förbättringsområden

Inspektionen visar på vissa områden som behöver utvecklas, förbättringsområden, vilka redovisas nedan:

- fortsatt rekrytering och anställning av lärare med utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva för att ytterligare höja den samlade lärar-kompetensen,
- fortsatta kompletteringar vad gäller lokaler och utrustning efter hand som undervisningen kräver det,
- kvalitetssäkring av skolans betygssättning,

2 (2)
Dnr 54-2004:548

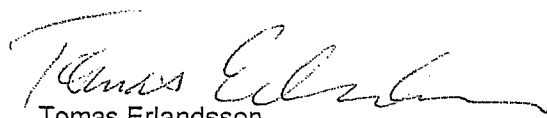
- ökad uppmärksamhet på jämställdhetsfrågor och elevernas inflytande i undervisningen samt
- fortsatt utveckling av skolans kvalitetsredovisning.

Uppföljning

I beslut och rapport ges påpekanden och rekommendationer vad gäller kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen förväntas förbättra kvaliteten inom dessa områden i ett fortsatt kvalitetsarbete. Skolverket avser att följa upp kvalitetsförbättringarna inom cirka två år.

På Skolverkets vägnar

Maria Mindhammar
Enhetschef

Tomas Erlandsson
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Claes-Göran Aggebo deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till:
Alingsås kommun
samt övriga enligt fastställd sändlista

Inspektion av utbildningen vid den fristående grundskolan Gustavssons i Alingsås

1 Inspektionens syfte och genomförande

Utbildningen vid fristående friskoleklasser och fristående grundskolor står enligt 2 b kap. 8 § och 9 kap. 11 § skollagen under tillsyn av Statens skolverk. Skolverket skall också enligt sin instruktion granska kvaliteten i skolväsendet. Med anledning av detta har Skolverket genomfört en inspektion av Gustavssons i Alingsås.

Detta är Skolverkets första inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet höstterminen 2002. Inspektionen har bestått av dokumentstudier och besök på skolan den 24 – 25 mars 2004, genomfört av undervisningsråden Claes-Göran Aggebo och Tomas Erlandsson. Vid besöket fördes samtal med en företrädare för huvudmannen, rektorn, lärare, skolsköterskan, elever och föräldrar. Dessutom granskades lokaler, utrustning och läromedel och ett antal lektioner följdes.

Den 30 mars 2004 träffade en representant för Skolverket ytterligare en föräldragrupp som lämnade synpunkter på skolans verksamhet. Den 13 april sammanträdde skolverksföreträdare, med ansvar för inspektionerna av skolor inom Vittra Utbildning AB (nedan kallat Vittra) under våren 2004, Vittras VD Stig Johansson för att diskutera övergripande frågor. Efter mötet har han sammanställt en promemoria över de diskuterade frågorna, Vittras förhållningssätt i dessa frågor samt eventuellt vidtagna och planerade åtgärder.

Synpunkterna från föräldramötet den 30 mars 2004 har tillförts utredningen i form av en tjänsteanteckning som skolans rektor fått möjlighet att yttra sig över. Efter rektorns yttrande har ytterligare synpunkter inkommit från den aktuella föräldragruppen. Innan Skolverket gjort bedömningarna i föreliggande rapport har skolans rektor tagit del av och lämnat synpunkter på faktainnehållet.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Alingsås kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Enligt inkommet svar från ansvarig förvaltningschef har kommunen inte hittills utnyttjat den möjligheten. I svaret uppges att kommunen har kontakter om ekonomiska frågor och om barn i behov av särskilt stöd med de fristående skolorna. De fristående skolornas kvalitetsredovisningar samlas in.

Inspektionen har inriktats på att kontrollera om skolans utbildning uppfyller kraven för godkännande och rätt till bidrag enligt 2 b och 9 kap. skollagen samt 1 och 1 a kap. förordningen (1996:1206) om fristående skolor. Den rättsliga regleringen framgår av bilaga 1.

Faktauppgifterna i rapporten är, förutom då annat anges, hämtade ur den dokumentation som skolan har lämnat till Skolverket eller den information som lämnats

i samband med besöket på skolan. Huvudmannen för Gustavssons har givits möjlighet att lämna synpunkter på rapportens faktadel.

2 Allmänna förutsättningar för verksamheten

2.1 Skola

Skolans verksamhet påbörjades höstterminen 2002, sedan Skolverket den 7 december 2001, dnr 2001:1395, beslutat om godkännande och rätt till bidrag för fristående förskoleklass och fristående grundskola, årskurserna 1-9, från och med läsåret 2002/03.

Under första läsåret bedrevs verksamheten i provisoriska lokaler. Från och med höstterminen 2003 disponerar skolan nyrenoverade lokaler i den före detta Kabel-donfabriken vid sjön Gerdskan i Alingsås.

Vid tidpunkten för Skolverkets besök är skolans elever fördelade på årskurser enligt följande:

Tabell Elever fördelade på årskurser vid besöket på skolan

Åk	F	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Sa
Antal	11	24	13	18	31	23	36	60	26	19	261

Eleverna är åldersintegrerade i tolv ansvarsgrupper. För de yngsta eleverna, som kallas för miniorer, finns det fyra grupper omfattande årskurserna F-3 och för de något äldre eleverna, juniorerna, tre grupper omfattande årskurserna 4-6. För seniorerna finns det fem grupper som omfattar årskurserna 6-9. Andelen flickor i hela verksamheten är 48 procent. Cirka två tredjedelar av miniorerna deltar i den fritids-hemsverksamhet som anordnas av huvudmannen vid skolan.

Majoriteten av eleverna kommer från Alingsås, men skolan har också elever från grannkommunerna Lerum (20) och Vårgårda (17).

2.2 Huvudmannens rättskapacitet

Huvudman för skolan är Rösjötorp Utbildning AB, med organisationsnummer 556458-6724. Rösjötorp Utbildning AB är ett helägt dotterbolag till Vittra Utbildning AB som ingår i en koncern där Bure Equity AB är moderbolag. Tillsammans med Törnaskogen Utbildning AB, som är ett annat dotterbolag till Vittra Utbildning AB, drivs drygt 20 skolor med fristående grundskola och tillhörande förskoleklass samt 2 fristående gymnasieskolor.

Av insänd kopia på registreringsbevis uttaget från Patent- och registreringsverket den 15 januari 2004 framgår bland annat att styrelsen för Rösjötorp Utbildning AB består av tre personer och att "bolaget skall bedriva omsorg och undervisning av barn...".

2.3 Stabilitet

Ekonomi

Skolverket har tagit del av Rösjötorp Utbildning AB:s årsredovisningar för räkenskapsåren 2002 och 2003. Årsredovisningarna och räkenskaperna har granskats och godkänts av en auktoriserad revisor. Årsredovisningarna, som båda har negativa resultat, omfattar huvudmannens hela verksamhet. Representanter för huvudmannen uppger att det är naturligt att en nystartad fristående skola går med förlust åtminstone de första två till tre åren. Enligt uppgifter från huvudmannen täcks de uppkomna underskotten genom att kapital tillförs från moderbolaget. Skolchefen betonar att de redovisade underskotten under uppbyggnadsskedet inte skall ses som ett tecken på bristande stabilitet.

Huvudmannen har inte presenterat någon särskild ekonomisk redovisning för Gustavssons men rektorn uppger att Gustavssons räknar med "att göra ett överskott 2005-2006".

Elevantal

Enligt huvudmannens prognos kommer skolan att ha ytterligare 66 elever hösten 2004, dvs. cirka 230 elever. Samtliga elever i skolans kö har i så fall erbjudits plats.

2.4 Principer för intagning

Enligt insända dokument och genomförda intervjuer är skolan öppen för alla och skolan har hittills inte nekat någon elev tillträde. Eleverna tas in efter plats i skolans kö som är ordnad efter anmälningsdatum. Förtur ges till barn som har syskon i verksamheten.

Vid besöket framkom att i praktiken ges förtur i första hand till barn från skolans egen förskoleklass som skall börja i grundskolan. I andra hand ges förtur till övriga barn som har syskon i skolan. Detta framgår inte av skolans information.

Den av skolan använda anmälningsblanketten har varit otydlig, vilket inneburit att det inte stått klart om ansökan gällt till förskoleklass eller till årskurs 1. Enligt huvudmannen har detta nu rättats till.

2.5 Skolhälsovård

Huvudmannen köper skolhälsovård från ett företag som arbetar med företagshälsovård. Skolsköterskan, som intervjuades vid besöket, har regelbunden mottagning på skolan och skolläkare kan anlitas vid behov. Elever uttalade att de önskade att skolsköterskan var på skolan oftare.

Enligt skolsköterskan och rektorn är skollagens krav på skolhälsovård uppfyllda.

2.6 Registerkontroll

Enligt rektorn tillämpas lagen om registerkontroll vid alla nyanställningar. Den intervjuade personalen uppgav att de fått visa utdrag ur belastningsregistret inför anställningen. Detta gäller även för tillfälliga vikarier.

2.7 Avgiftsfri utbildning

Elever och föräldrar har lämnat uppgifter om att skolan tagit ut avgifter. Exempel på detta är att elever betalat för biobiljett till film som sedan legat till grund för undervisning och avgift för en bussresa till teknikmuseet Navet i Borås. Vidare har skolan tagit ut frivilliga avgifter av föräldrarna för ett biljardbord som köpts in till skolan. Frivilligheten har inneburit att endast elever vars föräldrar betalat fått tillgång till bordet.

Rektorn har i en kommentar uppgivit att skolan tagit emot bidrag från föräldrarna vid viss tillfällen men att skolan nu upphört med detta. Från och med mitten av april 2004 har alla elever tillgång till biljardbordet.

2.8 Bedömning

Enligt 9 kap. 7 § skall undervisningen i fristående grundskolor vara avgiftsfri. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. Skolverket förutsätter att huvudmannen fortsättningsvis lever upp till detta krav.

Efter huvudmannens förtydliganden om principerna för intagning bedömer Skolverket att skolan är öppen för alla.

Skolverket bedömer i övrigt att kraven på de allmänna förutsättningarna för verksamheten är uppfyllda.

3 Utveckling och lärande respektive kunskaper och färdigheter

3.1 Skolans organisation och ledning

Styrelsen för Rösjörp Utbildning AB är också styrelse för Gustavssons. Rektorn, som i Vittras skolor och även i fortsättningen i denna rapport kallas skolchef, är utbildad förskollärare med erfarenheter av arbete som förskollärare och rektor i det offentliga skolväsendet. Hon har genomgått den statliga rektorsutbildningen och flera av Vittras interna utbildningar.

Skolchefen är ansvarig inför styrelsen, och har ett delegerat ansvar för skolans ekonomi och anställningar. Skolchefen upplevs enligt intervjuerna som förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

3.2 Lärarkompetens

Huvudmannen har redovisat en sammanställning över medarbetarnas utbildning, yrkeserfarenhet och tjänstgöringsgrad. Sammanställningen omfattar 23 personer och omräknat till heltider omfattar den undervisande personalen 14,36 tjänster varav 8,5 tjänster har innehavare med pedagogisk högskoleutbildning. Här i inräknas utbildade lärare, förskollärare och fritidspedagoger. Antalet elever är 261.

Detta innebär att det vid besöket på skolan finns 5,5 lärare (pedagoger – omräknat till heltidstjänster) per 100 elever vid Gustavssons. Enligt officiell statistik för år

2003 är motsvarande antal i Alingsås kommuns grundskolor 7,7 och för landets fristående grundskolor med allmän inriktning är antalet 6,7.

I en kommentar gällande lärartätheten hävdar skolchefen att eftersom skolans pedagoger arbetar tillsammans med eleverna hela dagarna och att skolan ger eleverna betydligt fler undervisningstimmar under grundskoletiden så innebär detta en avsevärd förstärkning av lärartätheten vid Gustavssons.

Av lärarna (pedagogerna - omräknat till heltidstjänster) vid Gustavssons har 59 procent pedagogisk högskoleutbildning. Motsvarande andel i Alingsås kommuns grundskolor är 89 procent och i landets fristående grundskolor med allmän inriktning 66 procent.

Skolchefen har haft möjlighet att ta del av ovanstående uppgifter gällande skolans lärarkompetens. Skolchefen har inte haft något att invända mot de faktiska uppgifterna men pekat på att det är sällan som "nakna siffror" ger en rättvisande bild av den verklighet som råder. Skolchefen har därefter gått igenom de tre arbetslagen och pekat på att i miniorlaget och juniorlaget är samtliga ansvarspedagoger pedagogiskt utbildade eller "behöriga" medan kompetensen hos ansvarspedagogerna i seniorlaget näst intill når upp till motsvarande nivå.

Skolchefen uppger att i ämnen med få timmar är det svårt att finna formellt behöriga pedagoger. Det har fått konsekvensen att alla som undervisar i de praktiskt-estetiska ämnenas ämnesspecifika delar, dvs. de delar som inte går i projekt, saknar behörighetsgivande pedagogisk högskoleutbildning.

Enligt skolchefen gäller att "Målsättningen för hösten är naturligtvis att ha betydligt fler behöriga pedagoger på Gustavssons och min bedömning är att vi har goda chanser att lyckas".

Enligt intervjuer med personal och föräldrar tillämpar huvudmannen en princip om att cirka 20 procent av den undervisande personalen skall ha annan bakgrund än pedagogisk utbildning. Representanter för huvudmannen och skolchefen har verifierat att denna princip tillämpats tidigare men efter en lagändring, gällande från den 1 juli 2002, tillämpas inte principen längre.

Skolan har tillgång till en specialpedagog motsvarande 5 procent av en heltid. Skolans stödundervisning genomförs huvudsakligen av en utbildad fritidspedagog med mångårig kommunal erfarenhet av att undervisa elever i behov av stöd eller specialpedagogiska insatser. Vid behov kan skolan köpa in skolpsykologkompetens per timme, vilket också skett. Skolchefen betonar det finns ett nära samarbetet mellan skolläda och elevvårdspersonal för att stödja olika elever i behov av särskilt stöd.

Vid anställningen genomgår Vittras pedagoger en särskild utbildning och därefter deltar personalen kontinuerligt i kompetensutveckling som anordnas inom Vittra.

3.3 Lokaler och utrustning

Som tidigare nämnts bedrivs skolverksamheten från och med innevarande läsår i nyrenoverade lokaler. Skolans miniorer, där bl.a. förskoleklassbarnen ingår, arbetar i lokaler som medger såväl lek som praktiska och teoretiska moment. För samtliga

barn och elever, från förskoleklass till seniorer, finns ett antal lektionssalar, grupprum samt en studiehall med bl. a. datorutrustning. Det finns en sal för praktiskt-estetiska ämnen och en för naturorienterande (NO-) ämnen.

De tillämpade delarna av undervisningen i hem- och konsumentkunskap förläggs till en närbelägen grundskola. Undervisningen i idrott och hälsa genomförs i en närbelägen idrottshall som även flera kommunala skolor använder.

I lokalen för praktisk estetisk verksamhet finns bl.a. åtta arbetsbänkar och åtta symaskiner för undervisning i slöjd. Möjligheterna för undervisning i metallslöjd är starkt begränsade. För undervisningen av de äldre eleverna i NO-ämnen saknas bl.a. kemikalier för undervisningen i kemi. Det finns även brister i utrustningen för undervisningen i biologi och fysik. Enligt skolchefen och lärarna sker kompletteringar efter hand och det finns alltid tillgång till lokaler och tillräcklig utrustning för att eleverna skall kunna nå målen.

Vid besöket diskuterades troliga säkerhetsrisker i lokalerna. Skolchefen uppgav att hon kommer att kontakta arbetsmiljöinspektionen angående dessa. Efter besöket har skolan kompletterat med skriften "Hjälprea Arbetsmiljö" som skolan arbetar efter i arbetsmiljöfrågor.

Eleverna har egna läroböcker i matematik och främmande språk. I övrigt utgörs undervisningsmaterialet av t.ex. referensböcker, biblioteksböcker, uppslagsverk, tidningar och tidskrifter, beroende på aktuellt ämnesområde. Pedagogerna beslutar över inköp av böcker och materiel. Skolan har ett flertal Internet-uppkopplade datorer i studiehallen.

Skolan har en del referenslitteratur. Besök görs regelbundet på ett närliggande bibliotek. Vissa föräldrar har framfört klagomål på att tillgången på referenslitteratur och datorer varit alltför liten vid vissa av projektarbetena. Detta har medfört långa väntetider och stor ineffektivitet.

3.4 Undervisningens innehåll och arbetsformer

Undervisningen följer huvudsakligen Vittras pedagogiska modell. Den finns väl dokumenterad i det insända materialet och innebär att Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) med tillhörande kursplaner följs. Kursplanernas mål redovisas i Studiekartan och finns även återgivna i så kallade kunskapssolar, ett avstämnings- och uppföljningsverktyg som finns för varje elev. Kunskapssolarna används för att elev, pedagog och förälder skall kunna följa elevens kunskapsutveckling på ett tydligt sätt.

Förskoleklassens barn ingår organisatoriskt i miniorgrupper (F-3) men de arbetar ofta tillsammans i en egen grupp. Detta och att det finns omfattande inslag av lek och estetisk verksamhet för dessa barn bekräftades av besök i verksamheten och av intervjuer.

I samband med godkännandet som fristående skola har huvudmannen redovisat en timplan som enligt uppgift fortfarande följs. Vid jämförelse av denna med den timplan som gäller i den kommunala grundskolan framgår att det totala antalet garanterade undervisningstimmar under årskurserna 1-9 ökat från 6 665 till 6 805. Vissa

ämnena har fått utökad timantal, engelska (+80), matematik (+70), svenska (+100) och språkval (+20). Antalet undervisningstimmar har minskats för ämnena hem- och konsumentkunskap (-18), idrott och hälsa (-40) samt slöjd (-50). Elevens val och skolans val har tagits bort.

I ett förtydligande påpekar skolchefen bl.a. att elevens val och skolans val ingår i verksamhetstiden som är den totala tid som finns till förfogande för alla elever och att ämnet idrott och hälsa har drygt 150 timmar mer utlagt än vad den nationella timplanen anger.

Grunden för undervisningen i Vittras skolor är den individuella utvecklingsplanen (IUP). Den är ett hjälpmedel för att knyta samman målen med utgångspunkt i elevens perspektiv. En IUP upprättas för varje elev i början av läsåret i samråd med elev, föräldrar och ansvarspedagog, och den följs upp kontinuerligt, genom att varje elev har en egen IUP-bok. En utvärdering och upprättande av ny IUP görs i februari. Planen skall vara anpassad till varje elev. Varje elevs förutsättningar klarläggs och utvecklingen av IUP:n. Detta sker främst i dialog med föräldrar och elever, dels spontant, dels genom IUP-samtal, vilka enligt de intervjuade även uppfyller de krav som kan ställas på utvecklingssamtal.

Arbetet under läsåret bedrivs med utgångspunkt i IUP:n i olika grupperingar som skiftar utifrån bl. a. situation och uppgift, t. ex. beroende på kunskapsnivå, ämnesfördjupning eller projektarbete. Till stöd för eleven att upprätta sin IUP finns Studiekartan, som innefattar de kunskapssolar och projektkartor (se nedan) som Vittra tagit fram för att eleven skall få en tydlig bild över hur hon kan välja att bedriva sitt arbete. Kunskapssolarna och projektkartorna består av de nationellt fastställda mål som finns för de ämnen och områden eleven har möjlighet att ägna sig åt. För de högre åldrarna ingår även en genomgång av de nationella betygskriterierna och sambandet med kursplanemålen.

Kunskapssolarna ger elever och föräldrar en bild över alla områden eleven har möjlighet att arbeta med i grundskolan. Kunskapssolarna är också ett kontroll- och uppföljningssystem där elev, föräldrar och pedagog kan pricka av var eleven befinner sig i sin kunskapsutveckling.

I Projektkartan finns samtliga mål för SO och NO för år 1 – 5 respektive år 6 – 9. Denna har tagits fram centralt under 2002 av en projektgrupp bestående av Vittras pedagoger. Projekten är gemensamma för alla Vittras skolor. Enligt skolchefen integreras samtliga ämnen utom matematik och moderna språk helt eller delvis i projekten. Förutom de teoretiska ämnena ingår alltså hem- och konsumentkunskap, slöjd, bild och musik i projekten.

De ämnen som ingår i projekten är enligt Vittra styrt av vad som är meningsfullt och lustfyllt ur ett "sambandsperspektiv" samt ur ett kunskapsutvecklings- och lärperspektiv. Ett projekt innehåller vanligtvis två till tre ämnen. Övriga mål i de nationella kursplanerna nås i de ämnesspecifika studierna. För år 8 och 9 finns även betygskriterierna i ämnena med i respektive projekt.

Vissa av de intervjuade, inte minst elever, uppger att Gustavssons inte alltid arbetar helt och hållet efter Vittras modell. Elever som nyligen börjat på skolan och som snart skall sluta känner sig inte motiverade att arbeta med IUP-boken och skolan

tycks då inte heller kräva att de gör det. Flera intervjuade föräldrar uppger att de tycker Vittras materialet är alltför omfattande och svårtillgängligt och att systemet med IUP-boken bara fungerar delvis.

Enligt skolchefen får skolans elever som är berättigade till och vill ha modersmålsundervisning i samarbete med respektive hemkommun. Undervisning i svenska som andraspråk genomförs i enlighet med bestämmelserna.

Det viktigaste styrmedlet i Vittras pedagogiska modell är IUP:n med tillhörande guider. Eleven och pedagogen arbetar i en målinriktad process, och planen utgår från elevens mognad och kunskapsnivå. Pedagogen följer elevens utveckling kontinuerligt. För att arbeta med och stimulera elevens utveckling och lärande finns en guide för lärande, en guide för att arbeta med personlig utveckling och en kunskapsguide.

Under träningslägret presenteras och diskuteras målen i t.ex. "Solen", och eleverna får prova på olika arbetssätt. Eleverna deltar i olika "ämnesbad", t.ex. idrottsbad och språkbud. Lära-känna-övningar görs med eleverna och förhållningssätt och spelregler förankras.

Efter träningslägret är terminen indelad i sexveckorsperioder, bestående av projekttid eller ämnesspecifik tid. Den ämnesspecifika tiden omfattar 60 procent av veckorna under läsåret. Halva tiden är fasta positioner och halva tiden eget arbete (EA) utifrån elevens handlingsplan. Pedagogerna finns med eleverna hela tiden.

Varje elev har ett individuellt schema som utgår från IUP:n, ämnesintegreringen och de ämnen som eleven deltar i. Schemat fastställs tillsammans med ansvarspedagogen. Det finns också ett tidschema för varje läsår och vecka där det framgår vilka tider som lektion ges och vilka tider som är EA, då eleverna kan välja att arbeta med vad de vill, och där pedagogerna kan verka som handledare. Av pedagogernas tid med eleverna är ungefär hälften lektioner och hälften handledning.

Den dagliga strukturen utgörs av morgonsamling, arbetspass (med t.ex. elevstyrt eget arbete, fri forskning, individuella eller gemensamma projekt, pedagogstyrt arbete som t.ex. "drillning"), lunch, arbetspass, avslutning med ansvarspedagog.

Under delar av skoldagen undervisas eleverna i nivåbaserade ämnesgrupper, som sätts samman utifrån elevernas kunskapsnivåer. Eleverna arbetar i fyra – fem nivågrupperingar, och de olika nivåerna urskiljs genom att de benämns med olika färger. Ämnesundervisningen är organiserad i långa arbetspass på 2-2,5 timmar för att ge varje elev möjlighet till en inlärningsituation som inte avbryts av ett nytt ämne.

Under både projektperioder och ämnesspecifika veckor fortlöper undervisning i moderna språk och idrott. I övrigt schemaläggs tiden beroende på vilket projekt eleven genomför. Tiden varvas med föreläsningar, grupparbeten, laborationer, studiebesök och EA. Varje period avslutas med en avstämning mot målen i elevens IUP, kunskapssolen och projektkartan.

3.5 Skolans resultat och betygssättning

Inom Vittra genomförs regelbundet olika tester och diagnoser under elevens skoltid. Bl. a. är de nationella proven i skolar 5 obligatoriska men även Skolverkets

diagnoser för år 2 och 7 används. Enligt skolans redovisning av så kallade formella resultat för läsåret 2002/03 var andelen elever som nått målen de nationella proven för år 5 i svenska 84 procent, i matematik 76 procent och i engelska 72 procent.

Efter besöket har skolan redovisat de formella resultaten för 2003/04. På de nationella proven i år 5 nåddes målen i svenska av 90 procent, i matematik av 100 procent och i engelska av 95 procent. I år 9 nådde cirka 40 procent av eleverna Väl godkänd eller Mycket väl godkänd på de nationella proven. Vad gäller meritpoängen för år 9 var skolans meritpoäng något högre än riksgenomsnittet. Andelen elever i år 3 som nådde godkänt på DLS (Diagnos i läsning och skrivning) och DIM (Diagnos i matematik) var 97 respektive 81 procent.

Skolan har fått medgivande att utfärda betyg och skall då följa bestämmelserna i 7 kap. grundskoleförordningen. Skolan har hittills satt betyg vid tre tillfällen och utfärdat slutbetyg för första gången i slutet av läsåret 2003/04.

I enlighet med Vittras modell utfärdas även så kallade omdömen för samtliga elever efter varje läsår. Omdömena utfärdas till alla elever oberoende av om föräldrarna begärt detta eller inte. Skolverket har tagit del av några exempel på sådana omdömen och det är uppenbart att de inte innehåller betyg eller betygsliknande omdömen. En representant för huvudmannen har uppgett att i fortsättningen kommer skriftliga omdömen endast att utfärdas för elever vars föräldrar begärt detta.

Från föräldrar har synpunkter lämnats att skolan inte sätter betyg på rätt sätt. Information har lämnats till föräldrar om att skolan inte tar hänsyn till vad eleverna presterat tidigare och att det är "omöjligt att få MVG på hösten i årskurs 8". För flera elever har betygsnivån sänkts väsentligt. Även skrivningar i de insända dokumenten och diskussioner med personalen tyder på att det kan råda missuppfattningar om vilka mål som elevernas prestationer skall bedömas mot när ett ämne ännu inte är avslutat.

I den ovan nämnda promemorian uppger Vittras VD att han försäkrat sig om att betygssättningen sker på rätt sätt i organisationen och att viss kompetensutveckling kommer att genomföras. Skolchefen uppger som ett exempel att vad det gäller hanteringen av betyg för elever i årskurs 9 "har vi nu vidtagit åtgärder för att undanröja bristerna".

3.6 Bedömning

Skolverket bedömer att den samlade lärarkompetensen vid skolan är låg vid tiden för skolbesöket. Skolchefen uppger vid början av höstterminen 2005 att den samlade lärarkompetens sedan besöket höjts avsevärt. Detta har kunnat ske dels genom kompetensutveckling av skolans pedagoger, dels genom att lärare med adekvat utbildning rekryterats. Enligt skolchefen har nästa alla pedagoger vid början av höstterminen 2005 utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Endast några få av skolans pedagoger saknar sådan utbildning. Skolverket förutsätter att huvudmannen även fortsättningsvis strävar efter att höja lärarkompetensen bl.a. genom att rekrytera och anställa utbildade lärare.

Skolverket utgår vidare från att nödvändiga kompletteringar vad gäller lokaler och utrustning görs efter hand som undervisningen kräver det och att huvudmannen även fortsättningsvis följer upp betygssättningen vid skolan.

I övrigt bedömer Skolverket att utbildningen i den fristående förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och kan ligga till grund för fortsatt skolgång och att utbildningen i den fristående grundskolan ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan skall förmedla.

4 Allmänna mål och värdegrund

4.1 Skolans mål och värdegrund

Som tidigare nämnts följer skolan Lpo 94 med tillhörande kursplaner. Det finns också en timplan som väsentligen stämmer överens med den timplan som gäller i det offentliga skolväsendet.

Utgångspunkten för Vittras modell är den individuella utvecklingsplanen med de tre delarna Personlig utveckling, Att lära sig lära och Kunskap.

4.2 Skolans arbete mot kränkande behandling och för jämställdhet

Skolans arbete mot kränkande behandling grundar sig enligt skolchefen på huvudmannens skrift "Individuell utvecklingsplan och Vittrakulturen" avsnitten om kultur sidorna 27-32. I skolan arbetas intensivt med förhållningssätt och spelregler. Arbetet tar sin utgångspunkt i Vittras kännetecken personligt ansvar, ölikhet och tydlighet. Något program mot kränkande behandling utöver detta finns inte vid skolan.

I ett förtydligande har skolchefen efter besöket betonat att kränkande behandling "på intet sätt är acceptabelt". Skolan arbetar dagligen med att bygga en väl fungerande kultur genom att bl.a. ha klara spelregler, dagliga samtal i grupperna, individuella samtal, kulturdagar, avstämningar i arbetslaget och öppna och mot kränkande behandling förebyggande lokaler.

Flera av de intervjuade eleverna uppgav att de valt Gustavssons på grund av att de utsatts för mobbning på de skolor de lämnat. De hävdade att förekomsten av mobbning på Gustavssons är ovanlig och att personalen snabbt åtgärdar eventuella kränkningar. Uppgifter från vissa föräldrar tyder dock delvis på motsatsen. Intervjuade elever har inte uppfattat att skolans personal på ett tydligt sätt informerat om vilka åtgärder som elever skall vidta vid misstanke om kränkande behandling.

En stor del av de intervjuade, elever, personal och föräldrar, uppgav eller bekräftade att en grupp elever på skolan framfört och propagerat för rasistiska åsikter. Vid Skolverkets besök på skolan besöktes skolan av det så kallade "Mobila Teamet", som diskuterade rasism med skolans äldre elever.

Enligt Vittras centrala dokument samt i förordet till elevernas IUP-böcker, som alla elever bär med sig, tillämpas "gult kort" och "rött kort", varning och utvisning, om

elever uppvisar oönskade beteenden. Detta har enligt Gustavssons ledning aldrig tillämpats på skolan och skall enligt företrädare för styrelsen inte tolkas bokstavligt.

Ett led i skolans så kallade kulturarbete är att utse månadens elev och årets elev. Skolchefen har i ett särskilt dokument redovisat hur månadens elev utses inom de olika åldersgrupperna. Bakgrunden är att skolan vill "uppmuntra handlingar som är i linje med det önskvärda förhållningssättet". Eleverna får rösta och motivera sin röst. I sammanhanget för lärarna (pedagogerna) diskussioner med barnen om skolas kultur och vad som är ett önskvärt förhållningssätt. Årets elev utses av lärarna (pedagogerna). Skolchefen är övertygad om att dessa processer genomförs på ett professionellt sätt "så att ingen elev upplever sig vara orättvist behandlad eller känner sig ledsen eller utanför".

Skolan har en jämn fördelning på pojkar och flickor. Frågor om jämställdhet aktualiseras när problem uppstår. Det finns ingen jämställdhetsplan och något egentligt planerat och förebyggande arbete inom området har inte genomförts.

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

Enligt elevintervjuerna är stämningen på skolan god. Varje dag inleds och avslutas med en samling tillsammans med ansvarspedagogen och där kan eleverna ventilerar problem och frågor. Flera av de intervjuade anser att dessa samlingar motsvarar klassråd.

Eleverna upplever att skolarbetet "är fritt men ändå bestämt". De tycker att de har möjlighet att själv påverka och planera sitt arbete, och har bl.a. hjälp av IUP-boken för att komma ihåg vad de behöver jobba mer med. Enligt skolchefen är läxor inget självändamål på skolan. Utgångspunkten är att det planerade arbetet skall hinnas med i skolan vilket innebär att elever ibland behöver arbeta hemma.

Några elever uppger att skolans arbetssätt gör det möjligt "att glida undan", särskilt under projekten, eller att låtsas att man jobbar. Detta var vanligare under skolans första läsår men detta år har verksamheten stramats upp. Enligt skolchefen tas ett sådant förhållningssätt eller beteende hos eleven omedelbart till samtal med elev och förälder.

Eleverna har inte reflekterat över att projekten alltid är givna från början men de tycker att de har vissa möjligheter att påverka hur undervisningen läggs upp. Det handlar om att eleverna i huvudsak kan påverka undervisningen "hur men inte vad". Några av eleverna i årskurs 9 och deras föräldrar uttryckte farhågor för att eleverna inte skulle hinna med "allt i alla ämnen" före läsårets slut och att tiden inte heller skulle räcka till för att de skulle kunna få bra betyg. Efter besöket har skolchefen meddelat att skolan haft en fortlöpande dialog med dessa elever och föräldrar och att de vid läsårets slut uttryckte att de var nöjda med de resultat som uppnåts.

Enligt intervjuade elever har ansvarsgrupperna klassråd eller motsvarande varannan vecka eller en gång per månad. Elevrådet sammanträder i regel en gång per månad. Elevrådet har bl.a. medverkat till att skolan fått ett elevcafé.

Några elever uttalade att de saknar att skolan inte erbjuder elevens val.

4.4 Allsidighet och saklighet i undervisningen

Skolan följer Lpo 94 och använder vanligt förekommande läromedel, samt filmer, TV-program, tidskrifter och tidningar. Eleverna söker också information via Internet, på biblioteket, genom intervjuer och genom gästföreläsare.

4.5 Elever i behov av särskilt stöd

Skolchefen har enligt föräldrar uppgett att nästan 30 procent av eleverna på skolan är i behov av stöd. Vid intervjuerna uppgav skolchefen att 20-25 procent av eleverna var i behov av stöd. Motsvarande siffra för kommunen uppgavs vara 10-12 procent. En samstämmig uppgift från intervjuerna är att skolan fått ta emot en stor andel barn med stödbehov och barn som tidigare varit utsatta för kränkande behandling i det offentliga skolväsendet.

Stödbehov identifieras dels genom en blankett som föräldrarna fyller i samband med ansökan till skolan, dels genom IUP-samtalen, tester och diagnoser. Enligt skolledningen fyller föräldrar dock sällan i blanketten vid ansökan, vilket har försvårat skolans planering att tillgodose stödbehov. Skolan har haft kontakt med Alingsås kommun kring elever med stödbehov men uppger att det är svårt att få resurser till elever i stora behov stöd.

Skolan har ett elevvårdsteam där skolchefen, skolsköterskan och en lärare ingår. Teamet träffas regelbundet och behandlar elevvårdsfrågor. Ibland kan detta leda till att teamet även möter föräldrar och att åtgärdsprogram upprättas. Skolan har redovisat exempel på sådana.

Elever uppger att det finns hjälp att få när de behöver stöd. Ett exempel är att det kommer in stödpedagoger i gruppen.

Detta läsår har skolan inrättat en särskild grupp för särskilt stödbehövande elever. Vid besöket fanns det åtta elever i gruppen och undervisningen där läggs upp enligt en särskild struktur. Elevernas placering i gruppen är tidsbestämd och sker alltid med föräldrarnas samtycke. Enligt skolchefen är målet hela tiden att eleven skall komma tillbaka till sin ansvarsgrupp så fort som möjligt.

Skolchefen uppger att all personal är medveten om skyldigheten att anmäla till socialnämnden när ett barn kan behöva nämndens skydd. Sådana anmälningar och även anmälningar till polis har gjorts från skolan.

4.6 Skolans kontakt med hem, samhälle och arbetsliv

Den föräldragrupp som intervjuades på skolan var nöjd med skolans information och samarbetet med skolan. Föräldramöten, utvecklingssamtal och IUP-samtal genomförs varje termin. Det finns även ett föräldranätverk som tillsammans med skolchefen inbjuder till öppen fika på fredagsmorgnarna. Kontakten med ansvarspedagogen bl.a. via IUP-boken upplevdes som en styrka. De föräldrar som tagit kontakt med Skolverket i samband med inspektionen har upplevt att informationen om t.ex. skolans arbetssätt inte är tillräcklig, och att det som låtit bra i teorin inte har motsvarats i praktiken. IUP-boken har inte fungerat bra som informationskanal mellan skola och hem.

Skolan har ett föräldraråd som skall tjäna som ett "bollplank" för skolledningen. Det finns även ett föräldranätverk som inbjuder till öppen fika på fredagsmorgnarna.

I intervjuer framkom exempel på att skolan har kontakter med samhälle och arbetsliv. Enligt skolchefen har eleverna praktisk arbetslivsorientering (PRAO) en vecka per termin i årskurserna 8 och 9. Denna PRAO ordnas via kommunen inom ramen för ett utvecklingsarbete där samtliga skolor i kommunen ingår. I mindre omfattning förekommer även PRAO i årskurserna 4 – 7.

4.7 Bedömning

För att "uppmuntra handlingar som är i linje med det önskvärda förhållningssättet" utses vid skolan månadens och årets elev. Skolverket kan se det positiva i detta men förutsätter att uttagningen av elever för dessa utmärkelser sker på ett sådant sätt att inte andra elever känner sig åsidosatta eller kränkta. Skolverket förutsätter vidare att skolan på ett mera tydligt sätt uppmärksammar jämställdhetsfrågor och frågor gällande elevernas inflytande.

Skolverket förutsätter att åtgärdsprogram upprättas för alla elever i behov av särskilt stöd.

Skolverket bedömer att utbildningen i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

5 Skolans kvalitetsarbete

5.1 Skolans arbete med kvalitetsfrågor

Arbetslagen utvärderar sitt arbete varje termin, och deras utvärdering samt kvalitetsredovisningen ligger till grund för kommande läsårs handlingsplan/arbetsplan.

Vittras skolor genomför årligen under vårterminen med hjälp av TEMO mätningar av den så kallade upplevda kvaliteten bland föräldrar, elever och medarbetare. Mätningen genomförs för att mäta om skolan lever upp till de upplevda målen (elevmål, föräldramål och medarbetarmål). Enligt skolchefen presenteras resultaten för samtliga mål i skolans verksamhetsberättelse, kvalitetsredovisning och verksamhetsplan samt på och databasen SIRIS som nås via Skolverkets hemsida.

Skolverket har uttryckt önskemål om att få ta del av TEMO:s hela undersökning på skolnivå. Enligt skolchefen har Skolverket möjlighet att ta del av hela undersökningen på plats hos huvudmannen.

5.2 Skolans kvalitetsredovisning

Skolans kvalitetsredovisning presenteras i ett dokument kallat "Verksamhetsberättelse & kvalitetsredovisningen Gustavssons 2002-07– 2003-06". Dokumentet innehåller bl.a. en redogörelse för måluppfyllelse avseende Formella och Upplevda mål samt åtgärder för ökad måluppfyllelse. Utöver detta återfinns en stor del över-

gripande beskrivningar av Vittras verksamheter och ställningstaganden i vissa skolfrågor. Flera av de intervjuade föräldrarna har uttryckt att det övergripande materialet bidrar till att göra bilden av Gustavssons otydlig.

Vittras VD har i ett PM från den 22 april 2004 uppgett att det ovan nämnda dokumentet kommer att slås samman med respektive skolas VP (verksamhetsplan).

5.3 Bedömning

Skolverket vill uppmärksamma huvudmannen på att, enligt den tillämpliga förordningen, skall en kvalitetsredovisning tas fram för och vara unik för varje enskild skola. Därför förutsätter Skolverket att Gustavssons utvecklar sin kvalitetsredovisning i den riktningen.

Skolverket bedömer dock att skolan uppfyller kraven på kvalitetsarbete inkluderande kravet på att upprätta en årlig skriftlig kvalitetsredovisning enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

6 Sammanfattande bedömning

Skolverket bedömer att verksamheten i Gustavssons övergripande är av god kvalitet som ligger i linje med de nationella bestämmelserna och målen för fristående grundskolor. Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Enligt 9 kap. 7 § skall undervisningen i fristående grundskolor vara avgiftsfri. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. Skolverket förutsätter att huvudmannen fortsättningsvis lever upp till detta krav.

Skolverket förutsätter att huvudmannen även fortsättningsvis fortsätter sina strävanden att höja den samlade lärarkompetensen genom att rekrytera och anställa lärare med utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva och.

Skolverket utgår vidare från att nödvändiga kompletteringar vad gäller lokaler och utrustning görs efter hand som undervisningen kräver det och att huvudmannen även fortsättningsvis följer upp betygssättningen vid skolan.

Skolverket förutsätter vidare att skolan på ett mera tydligt sätt uppmärksammar jämställdhetsfrågor och frågor gällande elevernas inflytande.

Skolverket förutsätter att Gustavssons fortsätter att utveckla skolans kvalitetsredovisning.

Rättslig reglering

Utbildningen i fristående förskoleklasser regleras i 2 b kap. skollagen. I 7 § anges vad som krävs för godkännande:

Utbildningen "skall godkännas, om

1. den stimulerar varje barns utveckling och lärande och kan ligga till grund för fortsatt skolgång, och
2. den även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet."

Utbildningen skall godkännas om villkoren enligt ovan är uppfyllda, och om:

"...

1. skolan står öppen för alla barn som har rätt till utbildning inom förskoleklassen, med undantag för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den fristående skolan,
2. skolan för undervisningen använder lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och
3. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen och om antagningen till och ledningen av sådan utbildning."

Utbildningen vid fristående grundskolor regleras i 9 kap. skollagen. I 2 § anges vad som krävs för godkännande:

"En fristående skola, vars utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan (...) skall förmedla, skall godkännas, om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,
2. huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,
3. skolan står öppen för alla barn som enligt denna lag har rätt till utbildning inom motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet, med undantag för sådana barn vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,
4. skolan har minst 20 elever, om det inte finns särskilda skäl för ett lägre elevantal,
5. (...)
6. skolan för undervisningen använder lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

7. *skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.
En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning."*

Regeringen föreskriver sådana ytterligare villkor som omnämns i lagen ovan i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Enligt 1 kap. 2 a § skollagen skall skolan på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Vidare finns en hänvisning till bestämmelserna i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om skyldigheten att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd.

Enligt 9 kap. 7 § skollagen skall utbildningen vid fristående grundskolor vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen skall huvudmannen för en fristående skola anmäla till hemkommun om en skolpliktig elev är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak.

Enligt 9 kap. 16 b § skollagen gäller bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ skollagen om behörighet och anställningsvillkor även för fristående grundskolor och särskolor.

Enligt 14 kap. 7 a § skollagen skall skolan för elever i sådana fristående skolor som avses i 9 kap. erbjuda skolhälsovård som motsvarar den som ges inom motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet.

Huvudmannen skall iaktta sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

En fristående skola skall dessutom årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning enligt förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.